

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Педагогічний факультет

Кафедра фахових методик і технологій початкової освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Дошкільна педагогіка

Освітня програма: ОР «Бакалавр»

Спеціальність: Початкова освіта

Галузь знань: 013 Початкова освіта

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № __ від “_” ____ 2020 р.

м. Івано-Франківськ – 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література.

1. Загальна інформація		
Назва дисципліни	Дошкільна педагогіка	
Рівень вищої освіти	Бакалавр	
Викладач	доц.Замрозевич-Шадріна Світлана Романівна	
Контактний телефон викладача	0966068182	
Е-майлвикладача	zamrozevuch24@rambler.ru	
Формат дисципліни	Лекції, практичні, самостійна робота	
Обсяг дисципліни	90 годин	
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?	
Консультації	Очні консультації: 30 год четвер, 14.30, ауд. 101 Он лайн- консультації: за потреби студентів, у соцмережі fb	
2. Анотація до курсу		
Дисципліна «Дошкільна педагогіка» вивчається студентами спеціальності «Початкова освіта» на третьому курсі у шостому семестрі і присвячений ознайомленню з розвитком, вихованням, навчанням дітей дошкільного віку.		
3. Мета та цілі курсу		
підготовка висококваліфікованих фахівців у галузі дошкільної освіти, здатних здійснювати всебічний, гармонійний розвиток особистості дитини, використовуючи надбання народної педагогіки, а також досягнення педагогічної науки й передової практики дошкільного виховання.		
розвиток професійно-значущих якостей особистості майбутнього фахівця дошкільної освіти; формування активної творчої особистості, здатної до самостійного визначення і розв'язання особистісно-професійних завдань; - підготовка майбутніх фахівців дошкільної освіти до виховання й навчання дітей дошкільного віку з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей.		
4. Компетентності		
Загальні компетентності: знання основ трудового законодавства	PH1 Володіння системою наукових	Дошкільна педагогіка

<p>України, правил охорони праці та техніки безпеки; Закону України «Про освіту», Декларації прав людини, Конвенції про права дитини, інших законодавчих і нормативно-правових актів та документів з питань навчання і виховання, державної мови відповідно до чинного законодавства про мови в Україні;</p> <p>- розуміння проблем статево-рольової соціалізації особистості; вікових, – фізіологічних, психологічних, соціальних, професійних особливостей особистості, що розвивається, і їх проявів у навчанні, трудовій, соціальній, діяльності; вміння здійснювати педагогічну діагностику розвитку дитини дошкільного віку як особистості і учасника навчально-виховного процесу, оцінювати її індивідуальний досвід, який дозволяє засвоювати дитині освітню програму;</p> <p>- вміння аналізувати систему взаємовідносин дитини в колективі, бачити динаміку – зміни цих взаємин; вміння здійснювати профілактику девіантної поведінки та негативних явищ, що можуть спостерігатися у дітей дошкільного віку; знання специфіки роботи у дошкільних навчальних закладах різних типів;</p> <p>– здатність здійснювати просвітницьку роботу щодо основ здорового способу життя серед дітей раннього і дошкільного віку;</p> <p>- здатність організувати ігрову та продуктивні види діяльності дітей дошкільного віку; готовність</p>	<p>знань із дисциплін загальної та професійної підготовки. Знання сучасних теоретичних основ освітніх галузей, визначених Державним стандартом дошкільної освіти.</p> <p>РН2 Знання мети, завдань, змісту, методів, організаційних форм і засобів дошкільної освіти, сутності процесів виховання, навчання й розвитку дітей дошкільного навчального закладу; структури календарно-тематичного планування.</p> <p>РН3 Знання вікових особливостей дітей, індивідуальних відмінностей у перебігу їхніх пізнавальних процесів.</p> <p>РН7 Уміння застосовувати знання із дисциплін загальної та професійної підготовки у педагогічній діяльності.</p> <p>РН8 Уміння проектувати процес навчання заняття у вигляді календарно-тематичного планування для певної групи, теми.</p> <p>РН9 Уміння розробляти проекти занять з певного предмета та їх фрагменти, методику роботи над різними видами завдань з метою опанування дітьми дошкільного віку певних елементів змісту навчальної програми.</p> <p>РН10 Уміння здійснювати моніторинг якості навчальних досягнень дітей дошкільного віку з певної теми, контроль і оцінювання навчальних досягнень дітей згідно з критеріями оцінювання та відповідно до державних вимог до рівня навчальних досягнень дітей, визначених</p>	
--	--	--

реалізувати професійні завдання освітніх, оздоровчих та корекційно-розвивальних програм;

- здатність забезпечити відповідну до віку взаємодію дошкільників в дитячих видах діяльності; готовність забезпечити дотримання педагогічних умов спілкування та розвитку дітей дошкільного віку в дошкільному навчальному закладі;

- здатність здійснювати збір даних про індивідуальні особливості дітей дошкільного віку, що виявляються в освітній роботі і взаємодії з дорослими і однолітками;

- здатність здійснювати взаємодію з сім'єю, педагогами і психологами дошкільного навчального закладу з питань виховання, навчання та розвитку дошкільників, комплексно використовувати знання, отримані при вивченні основ різних наук;

- готовність постійно вдосконалювати власні знання, уміння та навички, знайомитися з новітніми технологіями навчання і виховання дошкільників, сучасними дослідженнями з дошкільної педагогіки і запроваджувати результати досліджень у практику роботи з дітьми;

- здатність розвивати і вдосконалювати власні педагогічні здібності: комунікабельність, перцептивні здібності, здатність активно впливати на іншу особистість, емоційна стабільність, оптимістичне прогнозування, креативність тощо;

- здатність розвивати і вдосконалювати

програмою з певного заняття. Уміння використовувати сучасні психолого-педагогічні методики діагностування дітей дошкільного віку.

PH11

Уміння проводити заняття в дошкільному навчальному закладі, аналізувати заняття щодо досягнення його мети й завдань, оцінювати ефективність застосованих форм, методів, засобів і технологій, використовувати інноваційні технології вивчення певної освітньої галузі в групі з інклюзивним навчанням.

PH12

Уміння проєктувати зміст і методичний інструментарій проведення виховних заходів у дошкільному навчальному закладі.

PH13

Уміння працювати з комп'ютерними мережами, застосовувати інформаційно-комунікаційні та медійні технології для організації освітнього процесу в дошкільному навчальному закладі.

PH14

Здатність до здійснення ефективної комунікації, в т.ч. іноземною мовою, у процесі вирішення професійно-педагогічних задач, усунення комунікативних бар'єрів, організації навчального діалогу з дітьми з особливими освітніми потребами.

PH15

Здатність прогнозувати, проєктувати та коригувати педагогічну комунікацію із суб'єктами освітнього процесу дошкільного навчального закладу на засадах етики професійного спілкування, налагоджувати

<p>власну зовнішню і внутрішню педагогічну техніку;</p> <p>- вміння дотримуватись гуманістичної спрямованості у роботі з дітьми дошкільного віку;</p> <p>- самостійно працювати з літературою історико-педагогічного, педагогічного та методичного змісту, використовуючи всі можливі методи роботи з нею; - вміння порівнювати погляди класичної і сучасної педагогіки на різноманітні аспекти навчання і виховання дітей дошкільного віку;</p> <p>- вміння формулювати власні висновки і умовиводи щодо різноманітних напрямків розвитку педагогічної теорії і практики;</p> <p>- здатність адаптувати результати досліджень видатних педагогів минулого у практику роботи з дітьми на сучасному етапі розвитку суспільства.</p>	<p>педагогічну співпрацю з батьками дітей з особливостями психофізичного розвитку.</p> <p>PH16 Здатність до створення безпечного, психологічно комфортного, толерантного, здоров'язбережувального освітнього середовища, зорієнтованого на особистісний, творчий і духовний розвиток дітей з урахуванням їхніх вікових, індивідуальних особливостей та регіональних чинників розвитку</p> <p>PH17 Здатність до навчання впродовж життя і вдосконалення з високим рівнем автономності набутої під час навчання кваліфікації.</p> <p>PH18 Здатність аналізувати соціально та особистісно значущі світоглядні проблеми, працювати в команді, реалізувати свої права й обов'язки як члена демократичного суспільства, приймати рішення на основі сформованих ціннісних орієнтацій.</p> <p>PH19 Здатність створювати рівноправний і справедливий клімат, що сприяє вихованню та навчанню всіх дітей дошкільного віку, незалежно від соціально-культурно-економічного контексту, особливостей психофізичного розвитку.</p>	
--	--	--

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
Лекції		12	
семінарські заняття / практичні / лабораторні		18	
самостійна робота		60	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/ Вибірковий

Шостий	Початкова освіта	третій			
Тематика курсу					
Тема, план	Формазаняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Модуль 1. Загальні засади дошкільної педагогіки Тема 1 Предмет дошкільної педагогіки	лекція-конференція	1.Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Поніманська. – К.: Академвидат, 2013. – 464 с. 2. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля : навч. посіб. : у 3 ч. / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. – К.: Слово, 2010. – Ч. 2. – 360 с. 3. Концепція дошкільного виховання в Україні: Навчальне видання. – К.: Освіта, 1993. – 16 с.		Максимальна оцінка - 5	два тижні
Тема 2. Особистість дитини як об'єкт і суб'єкт виховання	Практичне заняття	1.Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Поніманська. – К.: Академвидат, 2013. – 464 с. 2. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля : навч. посіб. : у 3 ч. / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. – К.: Слово, 2010. – Ч. 2. – 360 с. 3. Соціальна педагогіка / За ред. А. Й. Капської. - К., 2000.	Кузьменко В. У. Виявлення обдарованості дошкільника : змістові та організаційні особливості / В. У. Кузьменко // Обдарована дитина. – 2009. – № 1. – С. 10–16.	Максимальна оцінка - 5	два тижні
Тема 3. Педагогічне дослідження в галузі дошкільної педагогіки	Практичне заняття	1.Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т.		Максимальна оцінка - 5	два тижні

		<p>1. Поніманська. – К.: Академвидат, 2013. – 464 с.</p> <p>2. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля : навч. посіб. : у 3 ч. / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. – К.: Слово, 2010. – Ч. 2. – 360 с.</p>			
<p>Модуль 2. Ігрова діяльність дітей дошкільного віку Тема 1 Творчі ігри.</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>1. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Поніманська. – К.: Академвидат, 2013. – 464 с.</p> <p>2. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля : навч. посіб. : у 3 ч. / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. – К.: Слово, 2010. – Ч. 2. – 360 с.</p>	<p>Малишев а Ю. Творчі ігри : старший дошкільний вік (6–й рік життя) / Ю. Малишев а // садок. – 2011. – черв. (№ 21–23). С. 43–44.</p>	<p>Максимальна оцінка - 5</p>	<p>два тижні</p>
<p>Тема 2 Дидактичні ігри.</p>	<p>Лекція-конференція</p>	<p>1. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Поніманська. – К.: Академвидат, 2013. – 464 с.</p> <p>2. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля : навч. посіб. : у 3 ч. / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. – К.: Слово, 2010. – Ч. 2. – 360 с.</p>			<p>два тижні</p>
<p>Тема 3 Іграшка та її місце в житті дітей</p>	<p>Лекція-діалог</p>	<p>1. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Поніманська.</p>			<p>два тижні</p>

		<p>– К.: Академвидат, 2013. – 464 с. 2. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля : навч. посіб. : у 3 ч. / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. – К.: Слово, 2010. – Ч. 2. – 360 с.</p>			
Модуль 3. Тема 4 Фізичне виховання дітей дошкільного віку	Лекція- діалог	<p>1.Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Поніманська. – К.: Академвидат, 2013. – 464 с. 2. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля : навч. посіб. : у 3 ч. / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. – К.: Слово, 2010. – Ч. 2. – 360 с.</p>			два тижні
Тема5. Розумове виховання дітей дошкільного віку	Практичне заняття	<p>1.Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Поніманська. – К.: Академвидат, 2013. – 464 с. 2. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля : навч. посіб. : у 3 ч. / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. – К.: Слово, 2010. – Ч. 2. – 360 с.</p>		Максимальн а оцінка - 5	два тижні
Тема6. Моральне виховання дітей дошкільного віку	Лекція- діалог	<p>1.Богуш А. М., Лисенко Н. В. Українське народознавство в дошкільному закладі. - К.,</p>	<p>- Оформіт ь у таблицю завдання</p>	.	два тижні

		<p>2002.</p> <p>2.Лисенко Н. В., Кирста Н. Р. Педагогіка українського дошкілля: у 3-х частинах. – Ч. 2: Навч. посіб. – К.: Видавничий дім «Слово», 2010. – 360 с.</p> <p>3.Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: «Академвидав», 2004. – 456 с. (Альма-матер)</p> <p>4.Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О. І. Білан, Л. М. Возна, О. Л. Максименко та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 264 с.</p> <p>5.Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт». – К., 2010.</p>	<p>моральн ого вихованн я дітей дошкільн ого віку з ускладне ннями від групи до групи (на основі діючих програм вихованн я).</p> <p>• Підг отуйте реферати вні виступи на теми «Особлив ості етичних уявлень дітей дошкільн ого віку», «Сутність моральни х почуттів і а їх розвиток у дошкільня т», «Розвиток мотивів</p>		
--	--	--	--	--	--

			<p>моральної поведінки у дітей».</p> <p>- Складіть анотацію на книгу Р. С. Буре і Л. Ф. Островської «Вихователь і діти». Проаналізуйте способи гуманного педагогічного впливу на дітей, запропонуйте авторами</p>		
Тема7. Виховання в дітей культури поведінки	Практичне заняття	<p>1.Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Поніманська. – К.: Академвидат, 2013. – 464 с.</p> <p>2. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля : навч. посіб. : у 3 ч. / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. – К.: Слово, 2010. – Ч. 2. – 360 с.</p>		Максимальна оцінка - 5	два тижні
Тема8 Трудове виховання дітей дошкільного віку.	Практичне заняття	<p>1.Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Поніманська. – К.: Академвидат, 2013. – 464 с.</p> <p>2. Лисенко Н. В. Педагогіка українського</p>		Максимальна оцінка - 5	два тижні

		дошкілля : навч. посіб. : у 3 ч. / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. – К.: Слово, 2010. – Ч. 2. – 360 с.			
Тема 9. Естетичне виховання дітей дошкільного віку	Практичне заняття	1.Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Поніманська. – К.: Академвидат, 2013. – 464 с. 2. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля : навч. посіб. : у 3 ч. / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. – К.: Слово, 2010. – Ч. 2. – 360 с.		Максимальна оцінка - 5	два тижні
Модуль 4. Навчання дітей дошкільного віку Тема 10. Загальні основи дошкільної дидактики.	Лекція-прес-конференція	1.Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Поніманська. – К.: Академвидат, 2013. – 464 с. 2. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля : навч. посіб. : у 3 ч. / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. – К.: Слово, 2010. – Ч. 2. – 360 с.			два тижні
Тема 11. Методи та форми організації навчання дітей дошкільного віку	Практичне заняття	1.Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Поніманська. – К.: Академвидат, 2013. – 464 с. 2. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкілля : навч. посіб. : у 3 ч. / Н. В. Лисенко,	Зробіть порівняльний аналіз визначальних характеристик заняття як основної форми організованого навчання	Максимальна оцінка - 5	два тижні

		<p>Н. Р. Кирста. – К.: Слово, 2010. – Ч. 2. – 360 с.</p>	<p>в дошкільн ому навчальн ому за- кладі, яку дають дослідник и (О. П. Усова, Є. О. Фльоріна, В. І. Логінова) . Розробіть план- конспект заняття для участі у педагогіч ній пано- рамі розробок занять. Підготуйт еся до моделюва ння заняття в аудиторії. - Обґрунту йте особливо сті використ ання занять та інших форм організаці ї навчання дітей (екскурсі й, дидактич них ігор та ін.) у мо- лодшій, середній та старшій групах</p>		
--	--	--	---	--	--

			ДНЗ.		
Тема 12. Взаємодія сім'ї і дошкільного навчального закладу у вихованні дітей	Практичне заняття	<p>1. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка : навч. посіб. / Т. І. Поніманська. – К.: Академвидат, 2013. – 464 с.</p> <p>2. Лисенко Н. В. Педагогіка українського дошкільця : навч. посіб. : у 3 ч. / Н. В. Лисенко, Н. Р. Кирста. – К.: Слово, 2010. – Ч. 2. – 360 с.</p>	<p>Складіть схему «Компоненти виховного потенціалу сім'ї» та дайте їх характеристику.</p> <p>Порівняйте два поняття - «авторитарність» і «авторитет». Доведіть, що авторитет батьків і гуманне виховання не виключають один одного.</p> <p>-</p> <p>Напишіть міні-твір «Мій дім».</p> <p>-</p>	Максимальна оцінка - 5	два тижні

			<p>Пригадайте біографії видатних людей або героїв художніх творів, у житті яких значну роль відіграли бабусі.</p> <p>-</p> <p>Підберіть з усної народної творчості приклади, в яких відображені сімейні звичаї.</p> <p>Визначте, які з них можна застосувати у сучасних умовах.</p> <p>-</p> <p>Розробіть зміст консульт</p>		
--	--	--	--	--	--

			ацій для батьків на теми: «Як готувати дитину до появи у сім'ї малюка», «Формування позитивних взаємин між старшими і молодшими дітьми».		
--	--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Вид контролю – залік. Максимальна оцінка – 100 балів (оцінки за практичні заняття – 45 балів, за контрольну роботу – 5 балів, за самостійну роботу – 5 балів. Максимальна – 50 б. Залік – 50 б.)
Вимоги до письмової роботи	Самостійність виконання, власний аналіз та міркування.
Семінарські заняття	Максимальна оцінка - 50 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання 50 % завдань

7. Політика курсу

Неприпустимі плагіат та списування.

Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове

Пропущені заняття студент відпрацьовує, індивідуально виконуючи передбачену у плані лекційного чи практичного занять роботу. Для цього використовуються:

- усне опитування;
- перевірка письмових завдань;
- заслуховування і перегляд відео презентацій;
- перевірка розроблених конспектів занять для дошкільних навчальних закладів;
- перевірка виконаної, передбаченої програмою курсу самостійної роботи (рекомендаційних плакатів, леп буків, проектів тощо).

Допуском до заліку є відвідування більше 50 % занять, пройдене тестування на платформі дистанційного навчання, виконання самостійної роботи.

8. Рекомендована література

1. Артемова Л.В. Історія педагогіки України [Текст] / Л.В.Артемова. – К.: Либідь, 2006.
2. Коментар до Базового компонента дошкільної освіти в Україні: Науковометодичний посібник [Текст] / Науковий редактор О.Л. Кононко. - К.: редакція журналу «Дошкільне виховання», 2003. - 243 с.
3. Лисенко Н.В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкілля: У 2 частинах [Текст]: Навчальний посібник / Н.В.Лисенко, Н.Р.Кирста. – К.: Вища школа, 2006. - Ч. 1. - 302 с.
4. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка [Текст]: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Тамара Іллівна Поніманська. – К.: «Академвидав», 2013. - 456 с. 7
5. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Українське дошкілля» / О.І.Білан, Л.М.Возна, О.Л.Максименко та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 264 с.
6. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» / . –]та ін.[О.О.Андрієтті, О.П.Голубович, О.П.Долинна, Т.В.Дяченко, Т.С.Ільченко Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 104 с.
7. Хрестоматія з історії дошкільної педагогіки [Текст]: навчальний посібник / За загальною редакцією З.Н.Борисової. - К.: Вища школа, 2004. - 511 с. Додаткова: 11. Державна національна програма «Освіта»: Україна ХХ століття [Текст] – К.: Радуга, 1994.
8. Закон України «Про освіту» [Текст] // Голос України. – 1996. – 25 квітня. 13. Збірник законодавчих і нормативних актів про дошкільну освіту [Текст] / Упорядники К.Л.Крутий, Н.В.Погрібняк. - 4-те видання. Доповнене. - Запоріжжя: ТОВ "Ліпе" ЛТД, 2005. - 336 с.
9. Національна доктрина розвитку освіти [Текст] /Затверджено Указом Президента України від 17.04.2002. № 347 / 2002 // Освіта України. – № 33 за 23 квітня 2002 р.
10. Розвиваємо, навчаємо, виховуємо здорову дитину третього року життя: методичний посібник / Кузьмук Л.І. та ін.; за ред. Т.І.Поніманської. – К.: Видавничий дім «Слово», 2013. – 268 с.

Викладач - канд. пед. наук, доц. Замрозевич-Шадріна С.Р.

